

PFU

NORDLYS arbeider etter Vær Varsomplakatens regler for god presse-skikk. Pressens Faglige Utvalg (PFU) behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: Prinsensgt. 1, postboks 46, sentrum, 0101 Oslo. Telefon 22 40 50 40, telefaks 22 41 19 80.

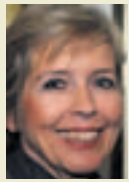
«Der tiltrængtes et blad som vil være en ærlig talsmann for smaafolks sak»

Alfred Eriksen grunnlegger av Nordlys i 1902

DETTE SKJER

- Utenriksminister Jonas Gahr Støre har møte med helseminister **Anne-Grete Strøm-Erichsen** (bildet) og helsedirektør Bjørn Inge Larsen.
- Kommunestyremøter i Tromsø, Karlsøy og Bardu.
- Formannskapsmøter i Storfjord og Skjervøy.
- Sparebanken Nord-Norge legger fram regnskap – 1. kvartal 2010.
- Statistisk sentralbyrå legger fram konjunkturbarometer.
- Statistisk sentralbyrå legger fram utdanningsstatistikk.
- I dag er Verdens støyfridag.

ARKTISK RÅD: Når de fem kyststatene i Arktisk Råd møtes uten at de andre medlemmene deltar, blir de anklaget for å undergrave rådet.

En indre sirkel i Arktisk Råd?

PÅ DEN 3. SIDE

Olav Schram Stokke
Seniorforsker ved Fridtjof Nansens Institutt

Anklagen om at de fem arktiske kyststatene undergraver Arktisk Råd når de møtes på egen hånd, skyter bom. Den internasjonale biten av arktisk styring hviler mest på samarbeidsfora som favner videre enn Arktisk Råd.

Utfordringen er å få ulike nivåer til å spille godt sammen og her er de arktiske kyststatene særlig viktige.

Stor aktivitet

Arktisk Råd er nå trygt etablert med stor aktivitet på flere nivåer. Senere denne uken møtes de såkalte SAO-ene (senior Arctic officials), utenriksbyråkrater med særlig ansvar for arktisk samarbeid, som de gjør to-tre ganger i året.

Disse møtene er viktige bindeledd til selve motoren i Arktisk Råd, de seks arbeidsgruppene med oppgaver på felter som miljøovervåking, havforurensning og bærekraftig utvikling. Det høyeste nivået er utenriksministermøtene som holdes annenhvert år, senest i Tromsø i fjor.

Blant de viktigste sakene på neste ministermøte er en søk- og redningsavtale de arktiske statene håper å ha forhandlet fram til da og som kan bidra til å gjøre skipsfart og fiske i nord mindre farefull.

Tidligere bragder er en rekke omforente statusrapporter om miljø- og helsestatus i nord og hvordan folk, fauna og flora påvirkes av klimaendringene og veksten i petroleumsvirksomhet og skipsfart. Arktisk Råd har også laget felles, men ikke-bindende, retningslinjer på områder som petroleumsvirksomhet til havs.

«Den indre sirkel»

Bare fem av de åtte medlemsstatene i Arktisk Råd har kyststripe mot Polhavet, noe Norge sammen med Canada, Danmark/Grønland, Russland og USA gned inn på en møte i Ilulissat på Grønland for to år siden.

I Ilulissat-erklæringen slo de fast at Havrettstraktaten gir et solid grunnlag for styring av denne regionen, særlig ved den framskutte rollen kyststatene har innenfor 200 nautiske mil og på de arktiske kontinentalsoklene.

For få uker siden møttes de fem igjen, denne gangen på enda høyere nivå med Hillary Clinton og Sergej Lavrov rundt det samme bordet som Jonas

ARKTISK RÅD: Utenriksministermøtene er høyeste møtenivå innen Arktisk Råd. Det holdes annenhvert år. Her fra det siste møtet som ble holdt i Tromsø i fjor. Foto: Torgrim Rath Olsen

Gahr Støre og Canadas utenriksminister Cannon.

Igjen snakket de om kyststatenes særlige ansvar for å sikre fordragelighet og bærekraftig ressursbruk i nord. Men som drevne diplomater understreket de også hvor viktig Arktisk Råd er.

De av Arktisk Råds faste deltakere som ikke var invitert – Finland, Island og Sverige foruten representantene for arktiske urfolk – kunne likevel styre sin begeistring for det som nå ser ut til å være en Ilulissat-prosess og ikke bare en enkeltstående erklæring.

Også andre reiser bust. Diana Wallis, som fører an i Europaparlamentets drøftinger om Arktis, er svært skeptisk til hva hun ser som en indre sirkel som gjennom eksklusive møter undergraver det bredere samarbeidet i Arktisk Råd.

Både for liten og for stor Denne kritikken bygger på et falsk dilemma. At de fem kyststatene kommer sammen, svekker ikke arbeidet innenfor Arktisk Råd som bare er én av mange samarbeidsordninger for denne regionen, og langt fra den viktigste. Arktis Råd-kretsen er nemlig ofte for liten og iblant unødig stor.

De tyngste utfordringene i nord krever innsats fra mange ikke-arktiske aktører. Dette er lett å se på områder som global oppvarming og arktiske miljøgifter, siden kildene til de utslippene som ligger bak, i stor grad befinner seg lenger sør.

At de fem kyststatene kommer sammen, svekker ikke arbeidet innenfor Arktisk Råd. Arktis Råd-kretsen er nemlig ofte for liten og iblant unødig stor.

Behovet for samarbeid med stater lenger sør, er like slående innen arktisk skipsfart. Prinsippet om havenes frihet setter flaggstaten i førersetet og mange av fartøyene som kan komme til å operere i nord, er flagget utenfor regionen.

Felles regler tjener ikke bare kyststatenes interesse av å forebygge skipsulykker og akutt forurensning men også andre skipsnasjoners ønske om forutsigbarhet om hvilke krav som stilles i ulike farvann og havner.

Derfor er det i FN's Internasjonale Maritime Organisasjon (IMO) de arktiske statene har jobbet fram Polarkoden, som gir retningslinjer for bl.a. konstruksjon og utstyring av skip i delvis islagt farvann. I år begynte man arbeidet med gjøre disse retningslinjene bindende. Skipsfart, klima, miljøgifter er områder for arktisk styring hvor medvirkning fra stater utenfor regionen er helt avgjørende for å lykkes.

Ulike behov

Åpenbart er det også at mange utfordringer i nord krever færre staters medvirkning enn de åtte som er med i Arktisk Råd.

Internasjonal fiskeriforvaltning, for eksempel, tar utgangspunkt i bestandenes vandringsmønster over statenes økonomiske soner. For noen viktige arktiske bestander, som torsken i Barentshavet, betyr jo det at internasjonalt samarbeid kan dreie seg rundt en tostatlig fiskerikommisjon, den norsk-russiske.

I den grad det er nødvendig å trekke inn flere, for eksempel fordi regelhåndheving krever kontroll i havnene hvor fisken leveres, er det andre stater enn de arktiske som gjelder.

Landingene av Barentshavtorsker skjer stort sett i stater som er med i Den nordøst-atlantiske fiskerikommisjonen NEAFC.

Flere samarbeidsflater

Nytten av samarbeidsflater som er smalere enn Arktisk Råd, kan være stor også på andre felter. Det er bare de fem kyststatene som har utestående grensespørsmål hva angår utstrekningen av arktiske kontinentalsokler. Det er kyststatene som har jurisdiksjon over arktisk petroleumsvirksomhet, også når den en gang beveger seg utenfor 200 nautiske mil.

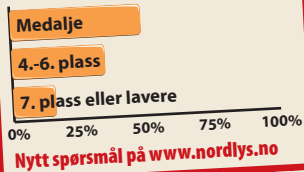
Kyststatene leverer viktig infrastruktur for sikker skipsfart. Og som de fem kyststatene har understreket i sine nylige arktiske strategidokumenter, er det de som står for det militære nærværet i nord og dermed står nærmest til å vurdere tiltak for holde spenningen lav og hendelsesforløp under kontroll.

De arktiske kyststatene favner dertil begge sider i en rekke omstridte spørsmål som gjelder Arktis men peker utover regionen, som hvorvidt bindende utslippsbegrensninger skal være hovedveien i internasjonal klimapolitikk eller om viktige deler av Nordøst- og Nordvestpassasjene er å betrakte som internasjonale streder eller indre farvann.

De arktiske fem har kort sagt mye å snakke om og det er verdifullt at de lager seg egnede møterom.

NETTOPP NÅ

Hvor havner TIL på tabellen?

FOR 20 ÅR SIDEN

Nord-Norges eneste kvinnelige divisjonsdommer i fotball, Vibeke Larsen, er klar for 1. divisjon. Denne sesongen skal den 20-årige Tromsø-jenta dømme fem toppseriekamper. Når Fløya i helga serieåpner mot cupmester Klepp, går Vibeke på linja. Om 14 dager kommer Klepp til byen og da er det Vibeke som bestemmer. – Den store skrekken er å komme i for et mål eller at ballen går i mål via meg. Da må jeg godkjenne scoringer, sier hun.

Nordlys 28. april 1990

FOR 50 ÅR SIDEN

I fjor sommer merket en mann fra Meløyvær en hel del måker for Tromsø museum. Merkinga ble foretatt for å se om måkeungene som vokste opp der ville bli værende eller om de forlot stedet når de ble flyvedyktige. Den første gjenfangsten kom allerede to måneder etter merkinga, i Bogen i Ofoten. Men her om dagen fikk museet tilsendt fra Norfolk i England en fotring av en merket måke. Denne fuglen ble funnet død i januar og var merket i august 1959.

Nordlys 28. april 1960